

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Детекција заузећа дела колосека - одсека:

Циљ детекције је добијање података о позицији возла на железничкој мрежи која је издељена на делове - одсеке.

Основни уређаји који се користе за детекцију заузећа одсека су:

- Шинска струјна кола
- Бројачи осовина

Остали начини детекције возила

- Уређаји за детекцију целовитости (комплетности) возила.

Од интереса за детекцију одсека су следеће ситуације:

- Слободан (тачка или део колосека који се контролише)
- Заузет (тачка или део колосека који се контролише)
- Долазак возила до одређене тачке, односно тренутак заузимања
- Одлазак (пролазак, напуштање) возила са одређене тачке, односно тренутак ослобађања.

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола

– Принцип рада се заснива на детекцији галванског преспајања шина:

- Осовина возила прави кратку везу, односно преспој шина са јако малом отпорношћу.
- Пријемник шинског кола детектује разлику отпорности између шина када нема осовине возила и када је присутна осовина возила, а тиме детектује и присуство возила на колосеку.

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола – Генератор и пријемник електричног сигнала

Принцип рада шинских струјних кола се заснива на коришћењу шина као медијума за пренос електричног сигнала који се користи у циљу детекције стања (слободан или заузет) одсека.

На један краја одсека (почетак) прикључује се генератор, који напаја одсек, односно емитује електрични сигнал, а на други крај одсека (крај) прикључује се пријемник (детектор) који прима (детектује) електрични сигнал који емитује генератор.

Електрични сигнал се преноси кроз шине на делу колосека између генератора и пријемника.

Генератор и пријемник се спајају са шинама помоћу електричних проводника који се прикључују на шине варењем (чешће се користи јер не слаби шине), или бушењем шина (ређе се користи јер слаби шине).

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола

Врсте шинских кола у зависности од електричног сигнала:

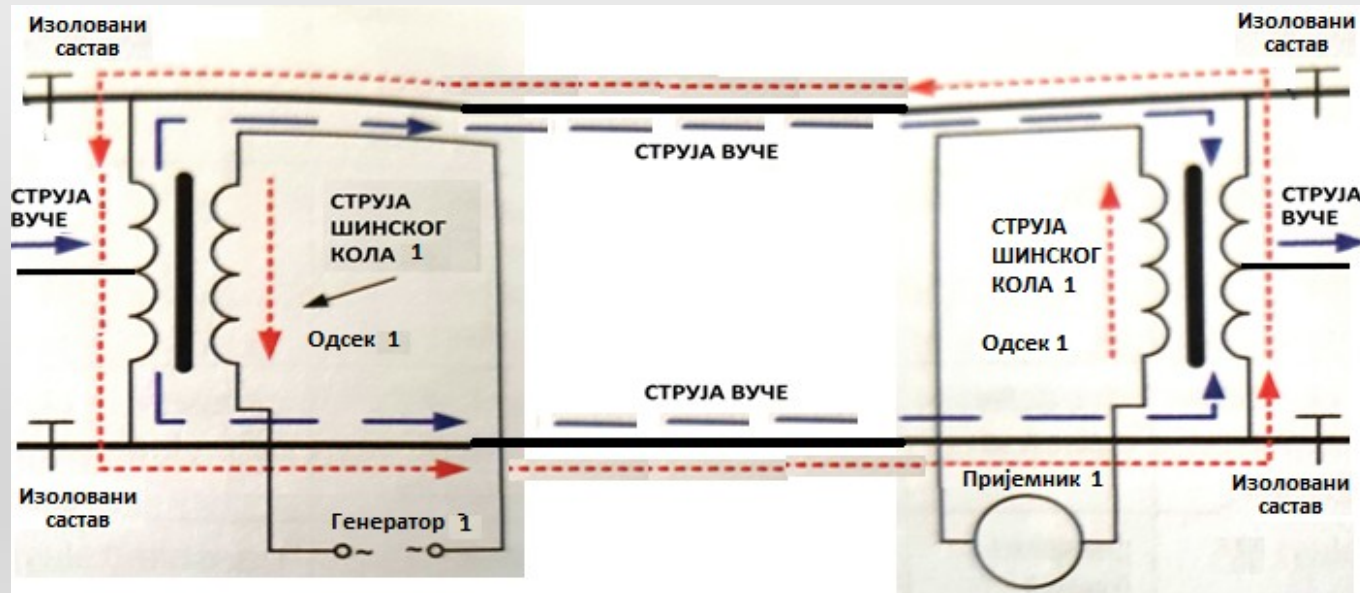
- Шинска струјних кола се једносмерном струјом.
- Шинска струјна кола са наизменичном струјом
  - Дуга (ниске фреквенције)
  - Кратка (високе фреквенције)
- Шинска струјна кола са импулсним електричним сигнаlima

Врсте шинских кола у зависности од начина остваривања границе почетка и краја одсека:

- Шинска струјана кола са изолованим одсецима (једношинска и двошинска изолација)
- Шинска струјна кола без изоловани састава са електронским границама одсека (електронски састави)
- Шинска струјна кола без изолованих састава и без електронских граница одсека

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

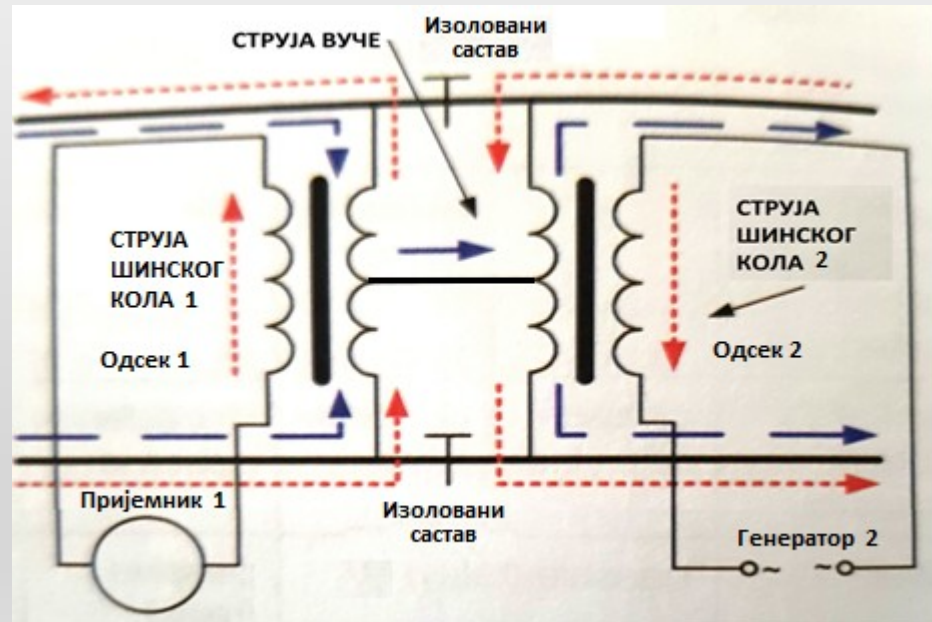
Шинско струјно коло наизменичне струје 83 1/3 Hz које се најчешће користи на железницама Србије (SpDrS60-JŽ):

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Принцип рада шинског струјног кола са наизменичном струјом:

Струја вуче тече кроз обе шине симетрично (плава испрекидана линија) и пролази кроз намотај у супротним смеровима (поништава се утицај струје вуче на други намотај трафоа кроз који пролази електрични сигнал шинског кола – црвена испрекидана линија), спаја се на средини намотаја и кроз средишњу везу прелази на средину намотаја трафоа следећег одсека.

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола – Технички услови за Железнице Србије:

- За контролу заузетости одсека користе се шинска струјна кола са наизменичном струјом и радном фреквенцијом $83 \frac{1}{3}$ Hz.
- Шинска струјна кола изводе се тако да поуздано раде при условима електричне вуче наизменичном струјом 25 kV, 50 Hz.
- Специфични отпор изолације (подужна отпорност шина са застором) у шинском струјном колу износи минимално: $1,6 \Omega/\text{km}$ на отвореној прузи; $1 \Omega/\text{km}$ у станичном подручју.
- Максимални отпор премошћења (кратка веза између шина колосечног одсека) са којим треба рачунати за поуздани рад шинског струјног кола износи $0,5 \Omega$.
- Колосечно реле шинског струјног кола има фактор добротe најмање 0,65.
- У зависности од потребе могу се користити једношинска и двошинска струјна кола.

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола – Технички услови за Железнице Србије:

- **Међусобни утицај суседних струјних кола у функционалном и сигурносном смислу мора бити искључен погодним избором напона, фаза, фреквенције, погодним кодирањем или шемотехничким решењем.**
- **У станичном подручју користе се једношинска струјна кола.**
- **Заузетост сваког шинског струјног кола поуздано се детектује и приказује у случају појаве следећих неповољних стања:**
  - **1) најмањег дозвољеног напона напајања (пад напона напајања испод дозвољених граница);**
  - **2) највећег специфичног отпора изолације застора (смањењем специфичног отпора изолације застора испод дозвољених вредности);**
  - **3) највеће дозвољене отпорности осовина на шинском возилу.**

СИГНАЛНО – СИГУРНОСНИ УРЕЂАЈИ

Шинска струјна кола – Технички услови за Железнице Србије:

- Саставни елементи шинских струјних кола су изоловани шински састави, кабловске прикључне главе са трансформаторима, шински превези, колосечне пригушнице и друго.
- Колосечне пригушнице на изолованим саставима димензионишу се за наизменичну струју вуче од минимално 700 А и да без оштећења издрже и највеће повратне струје кратке везе.
- За контролу заузетости кратких делова колосека могу се користити аудиофреквентна тонска шинска струјна кола без изолованих састава (АФИ кола) чија радна фреквенца је у опсегу од 10 - 100 kHz.